

LANDBRUK ER EN PÅMINNELSE OM KRETSLØPENE.

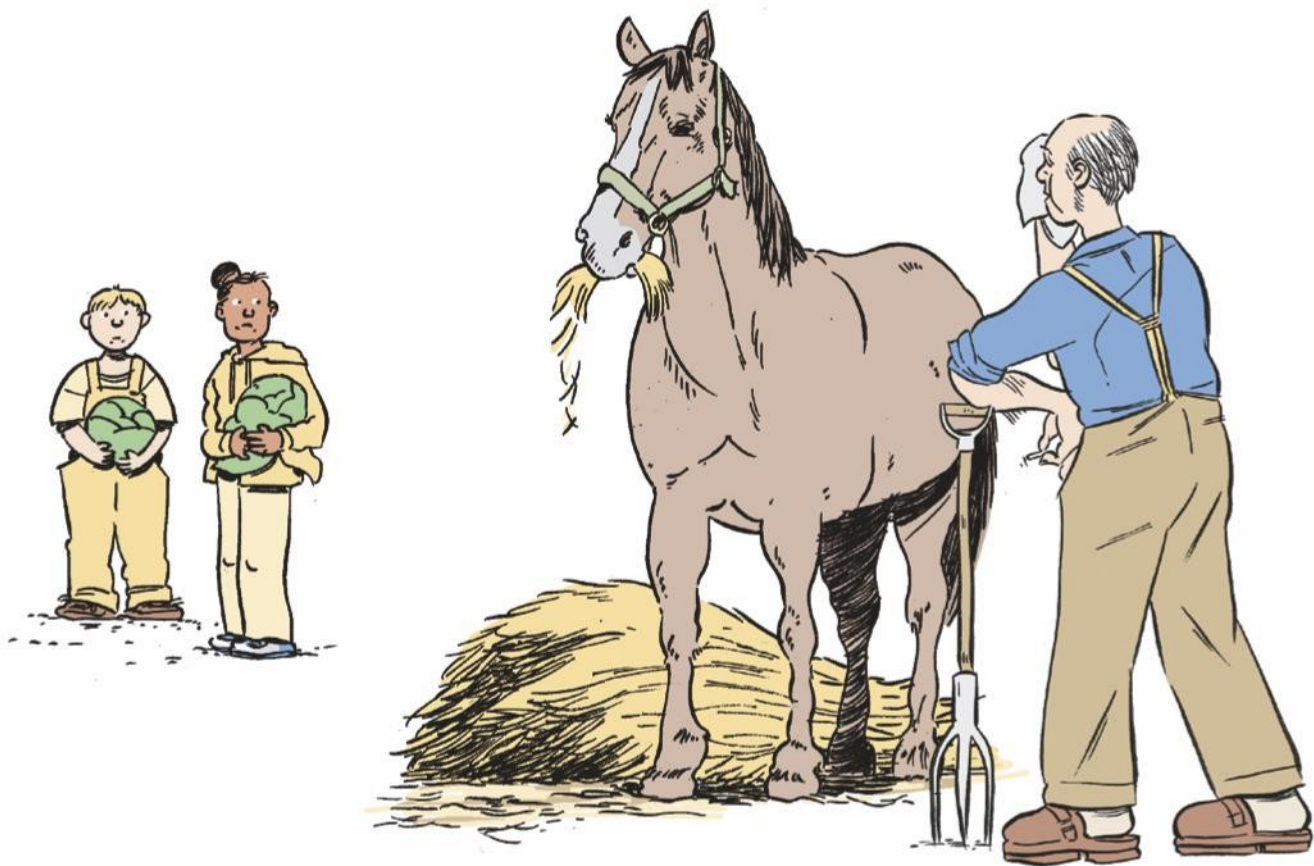
I TILLEGG HANDLER DYRKING I BYEN OM LOMMEBOKEN OG OM HVOR MATEN DIN KOMMER FRA.

DERFOR HAR DYR KING I BYEN MANGE FORDELER UTOVER SELVE AVLINGEN.

VI SKAL STARTE DENNE TEGNESERIEN MED Å TA ET NYSGJERRIG BLIKK PÅ BYEN OG SPØRRE OSS HVOR I EN BY DET ER MULIG Å DYRKE MAT.

FØRST SKAL VI TA ET TILBAKEBLIKK PÅ BYLANDBRUKETS HISTORIE.

HVORDAN HAR DYR KING I BYEN SE TT UT GJENNOM TIDENE,
OG HVILKE TYPER URBANT LANDBRUK ER UTBREDT I DAG?

BYMAGENS HISTORIE ER RIK.

FØR DEN INDUSTRIELLE REVOLUSJONEN DYRKET BØNDER I EUROPA MAT TIL BEFOLKNINGEN I OG RUNDT BYKJERNENE.

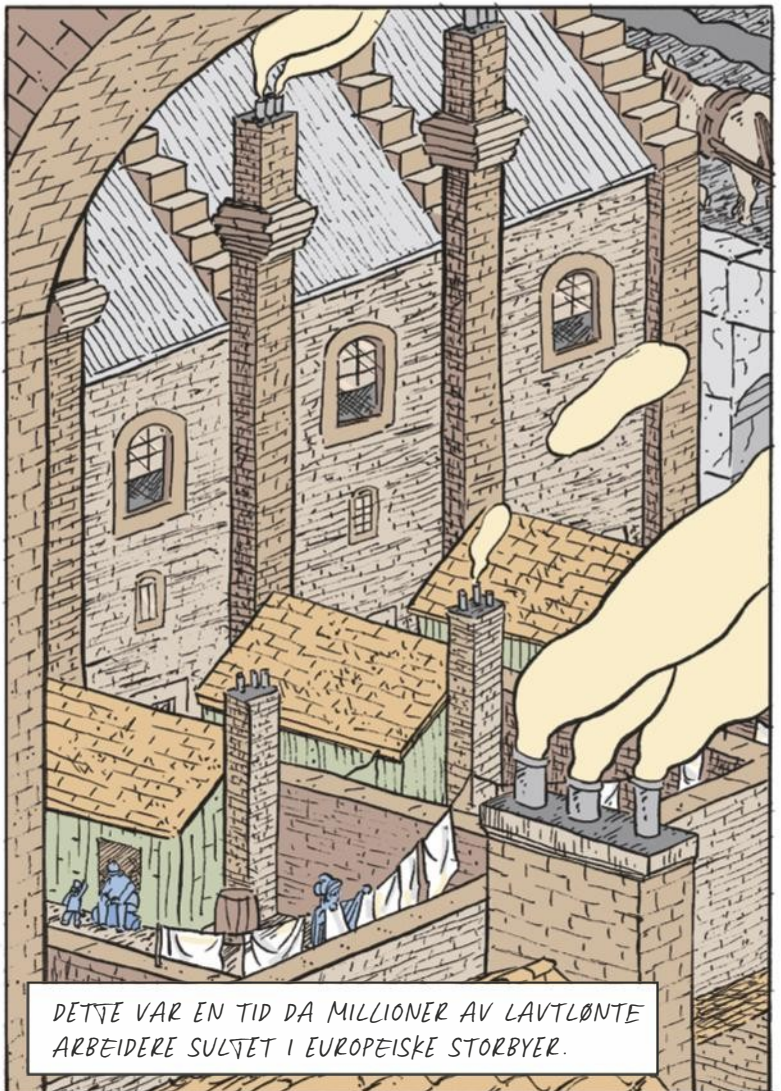

OPPFINNELSEN AV DAMPMASKINEN GJORDE DET ENKELT Å FRAKTE STORE MENGDER MAT. DEN BLE PRODUSERT LANGT UNNA DE RASKT VOKSENDE BYENE.

GÅRDENE BLE OGSÅ STØRRE, OG SKILLET MELLOM DET URBANE OG RURALE OPPSTOD.

I BYEN DYRKET BØNDENE I MINDRE SKALA OG UTNYTTET FORDELENE VED Å VÆRE VÆRE TETT PÅ KONSUMENTEN.

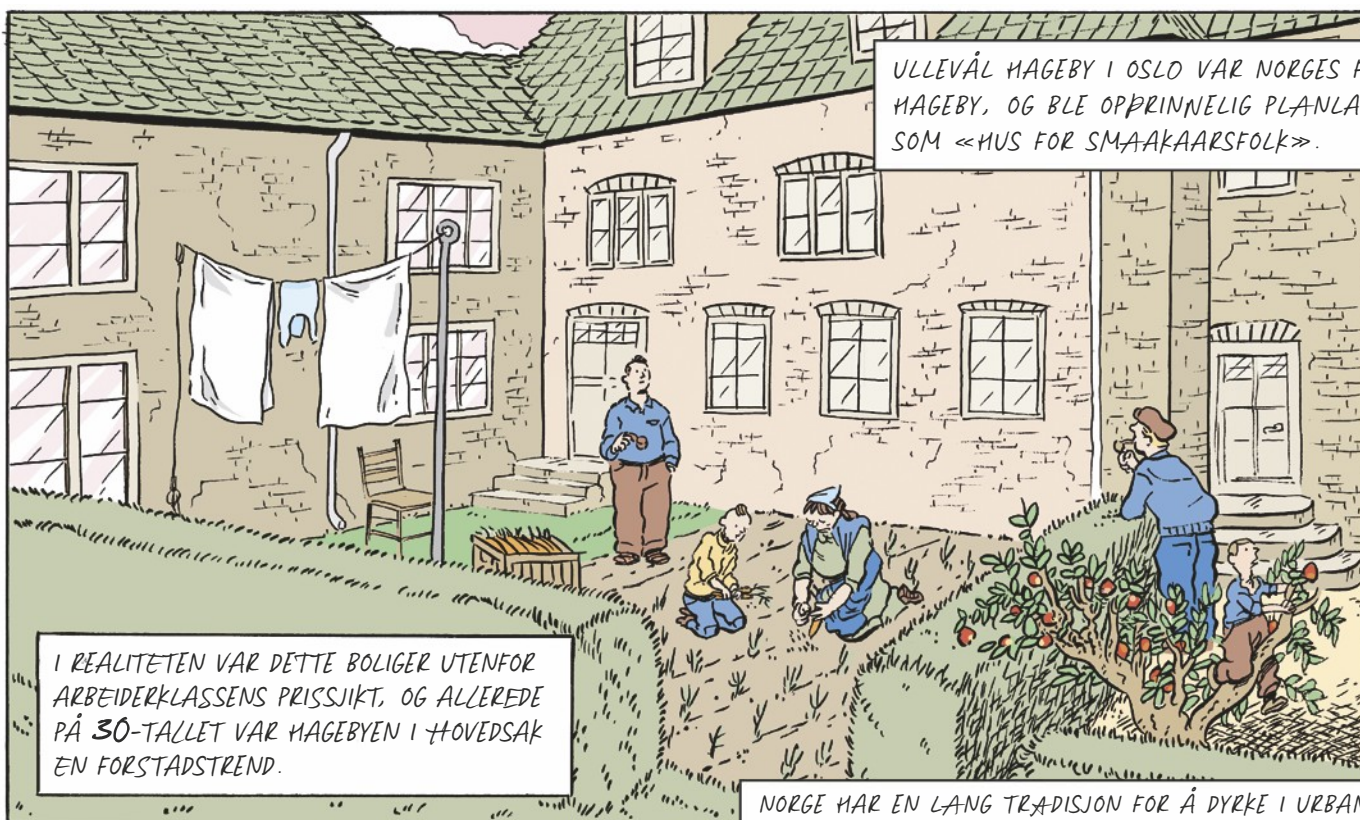
DETTE VAR EN TID DA MILLIONER AV LAVTLØNTE ARBEIDERE SULTET I EUROPEISKE STORBYER.

ENKELTE FABRIKKEIERE ETABLERT BOLIGOMRÅDER
SOM INKLUDERT HAGE TIL EGEN DYRNING.

ARBEIDERNE SKULLE UT AV KASERNENE OG INN I SUNNE
BOLIGER MED BEDRE PLESS OG EGEN HAGEFLEKK.

ULLEVÅL HAGEBY I OSLO VAR NORGES FØRSTE
HAGEBY, OG BLE OPPRINNELIG PLANLAGT
SOM «HUS FOR SMAAKAARSFOLK».

I REALITETEN VAR DETTE BOLIGER UTENFOR
ARBEIDERKLASSENS PRISSJIKT, OG ALLEREDE
PÅ 30-TALLET VAR HAGEBYEN I HOVEDSAK
EN FORSTADSTREND.

NORGE HAR EN LANG TRADISJON FOR Å DYRKE I URBANE
STRØK. DE FØRSTE KOMMUNALE KOLONIHAGENE BLE OPPRETTET
I KRISTIANIA PÅ RODELØKKAS GAMLE SØPELFYLLING I 1907.

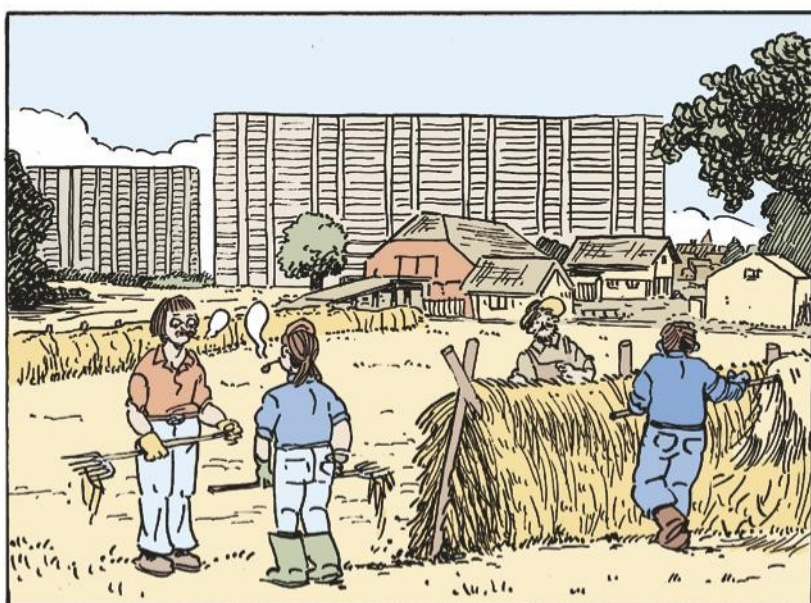
TILDELINGEN HADDE EN TYDELIG SOSIAL PROFIL.
PARSELLERNE GA BARNEFAMILIER I TRANGE BOLIG-
BLOKKER MULIGHETEN TIL Å DYRKE SIN EGEN MAT.

HVA SOM KATEGORISERES SOM URBANT HAR MANGE LOKALE VARIASJONER, OG GRENSEN MELLOM BYEN OG DET LANDLIGE ER OFTE IKKE SÅ ENKELT Å TREKKE.

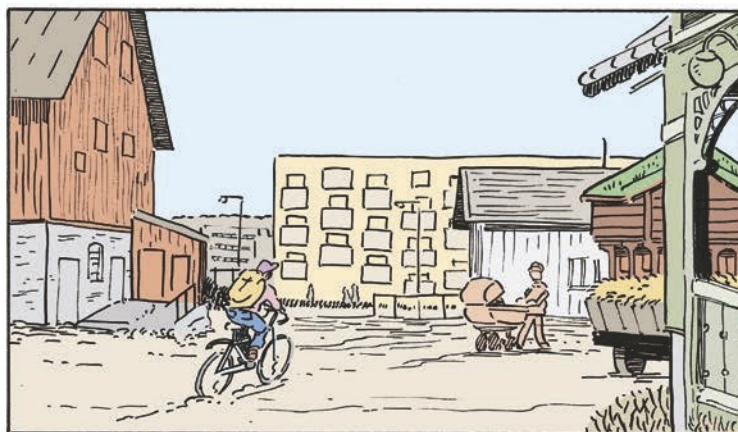

SPREDT BYVEKST HAR SKAPT MANGE HYBRIDLANDSKAP.

DISSE STEDENE HAR LANDLIGE EGENSKAPER. MEN FORDI DE ER VEVD INN I BYENS SOSIALE, KULTURELLE OG ØKONOMISKE STRUKTURER, ER DE EN DEL AV DENS ØKOLOGISKE SYSTEM.

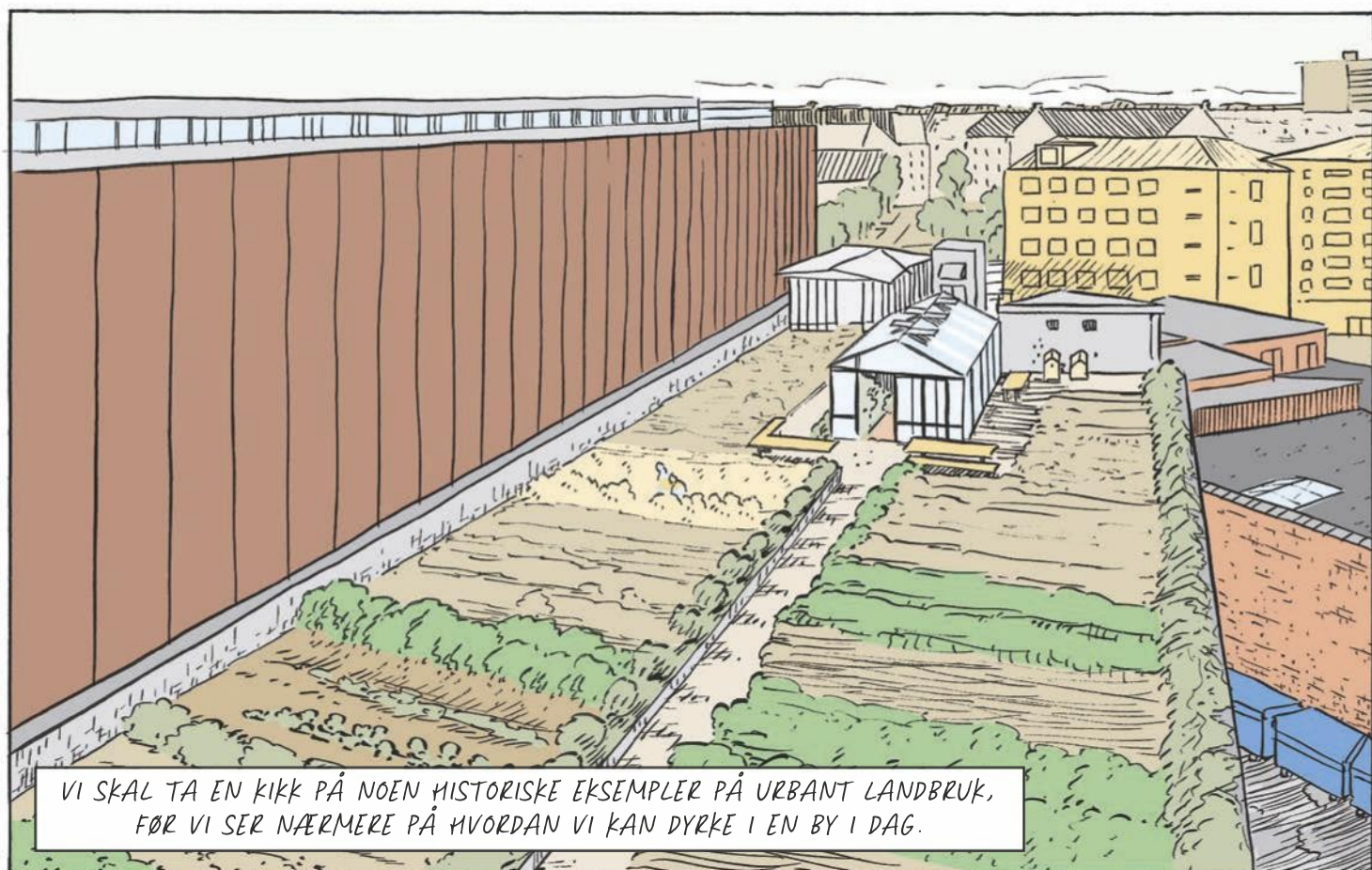

I OSLO ER DETTE TYDELIG DER VI FÅR ØYE PÅ BYENS INNEKLEMT GÅRDSBRUK.

DET HANDLER ALTSÅ OM SAMSPILLET MELLOM LANDBRUK OG LIVET I BYEN. ENTEN DYRKINGEN FOREGÅR MIDT I BYKJERNEN ELLER RUNDT DEN, GJELDER DET Å FINNE DE BESTE MÅTENE INTERAKSJONEN KAN FOREGÅ PÅ.

DISSE EKSEMPLENE ER ET RESULTAT AV EN GRADVIS UTVIKLING. HISTORIEN ER OGSÅ FULL AV GODT PLANLAGTE LØSNINGER.

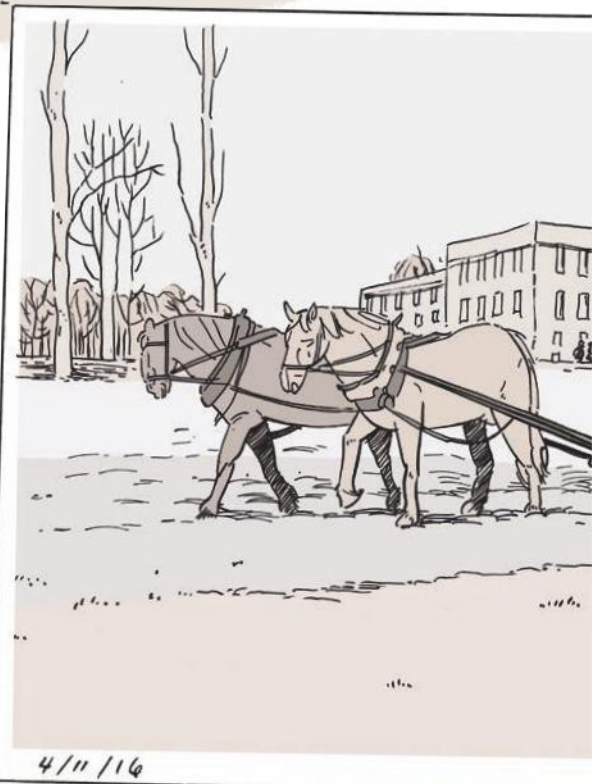
VI SKAL TA EN KIKK PÅ NOEN HISTORISKE EKSEMPLER PÅ URBANT LANDBRUK, FØR VI SER NÆRMERE PÅ HVORDAN VI KAN DYRKE I EN BY I DAG.

SOM DE FØRSTE KOLONIMAGENE I NORGE, HAR BYMAGER BLITT ETABLERT OVER HELE VERDEN SOM EN PRAKTISK LØSNING PÅ EN PREKÆR SITUASJON.

I ISTANBUL HAR FAMILIEDREVNE MARKEDSMAGER, KALT BOSTAN, EKSISTERT I ÅRHUNDRENER FOR Å IMØTEKOMME BYENS BEHOV FOR MAT.

UNDER FØRSTE OG ANDRE VERDENSKRIG OPPFORDRET MANGE LANDS PROPAGANDAAPPARAT BEFOLKNINGENE SINE TIL Å TA I BRUK PARKER OG PRIVATE MAGER TIL MATDYRKNING.

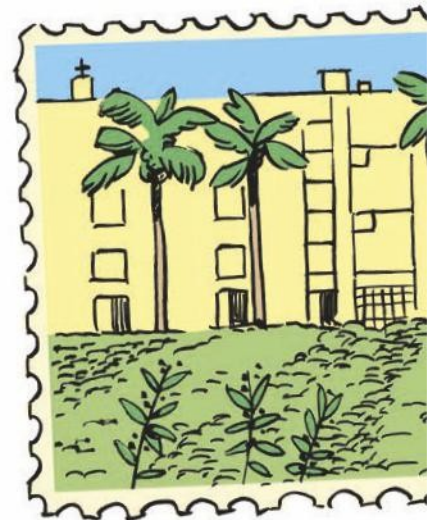
I NORD-AMERIKA, STORBRITANIA OG AUSTRALIA BLE DISSE MAGERNE KALT...

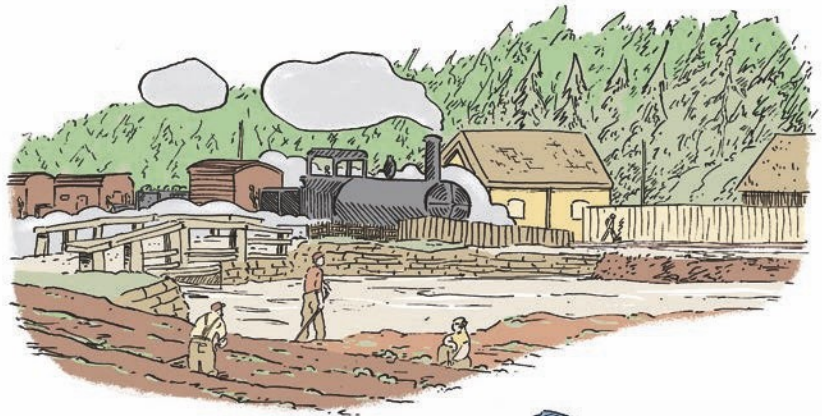

...GARDENS, OG PRODUKSJONEN BLE SETT PÅ SOM EN MÅTE Å LØFTE MORALEN BLANT SIVILE.

I CUBA OPPSTOD ORGANOPONICOS SOM EN GRASROTSRESPONS PÅ MATMANGEL ETTER SOVJETUNIONENS FALL.

I BULGARIA HJALP HOVEDSTADENS STERKE DYRKEKULTUR BEFOLKNINGEN GJENNOM TO ALVORLIGE MATKRISER PÅ 1990-TALLET.

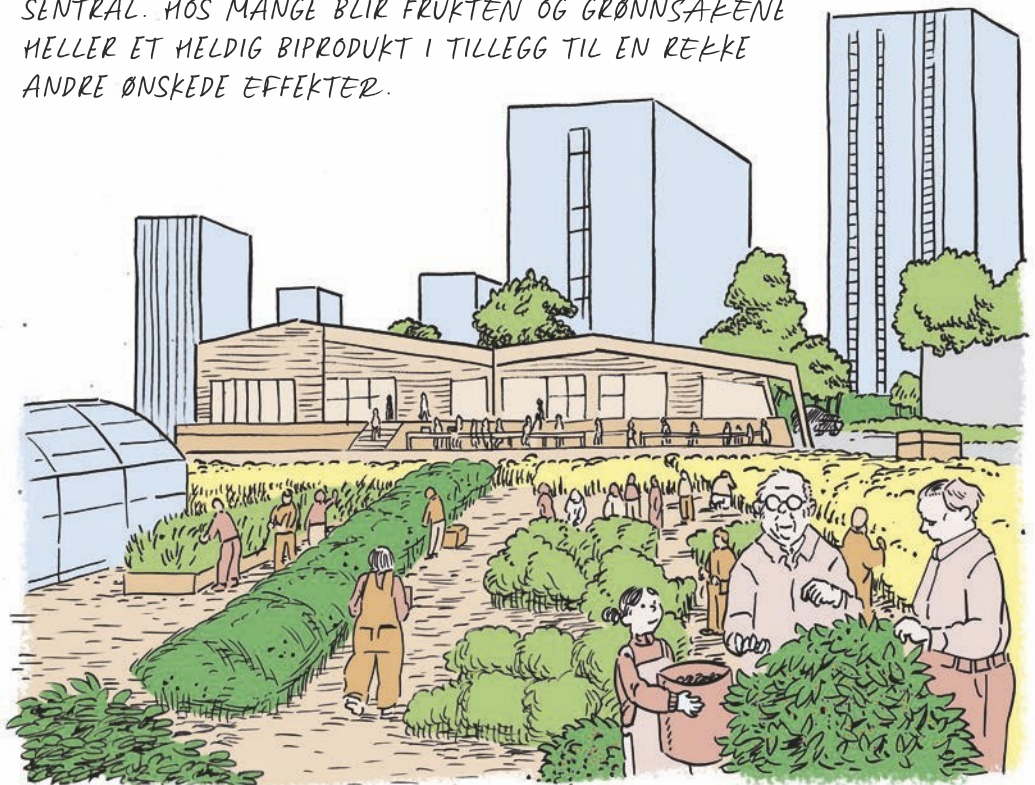

FØR I TIDA VAR DET IKKE UVANLIG Å SE DYRKNINGSFELT LANGS TOGSKINNENE UT AV OSLO. DA VAR DET BARE Å MOPPE PÅ TOGET ETTER ARBEID I BYEN.

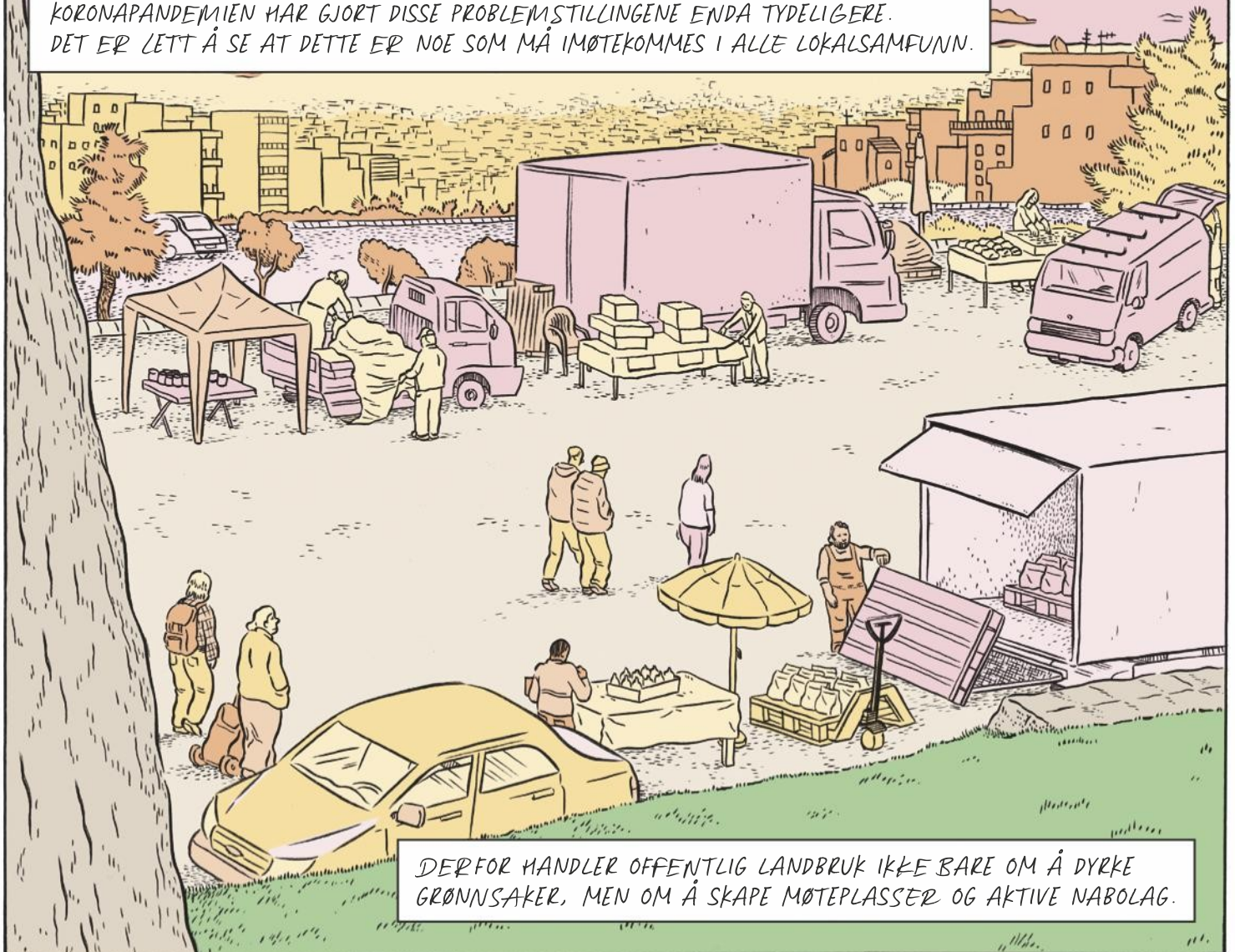

I DAG FINNES DET UTALLIGE VARIANTER AV URBANT LANDBRUK MED ULIKE UTGANGSPUNKT OG IDÉER. FOR NOEN HAGER ER MATPRODUKSJONEN SENTRAL. MØS MANGE BLIR FRUKTEN OG GRØNNSAKENE HELLER ET HELDIG BIPRODUKT I TILLEGG TIL EN REKKE ANDRE ØNSKED EFFEKTER.

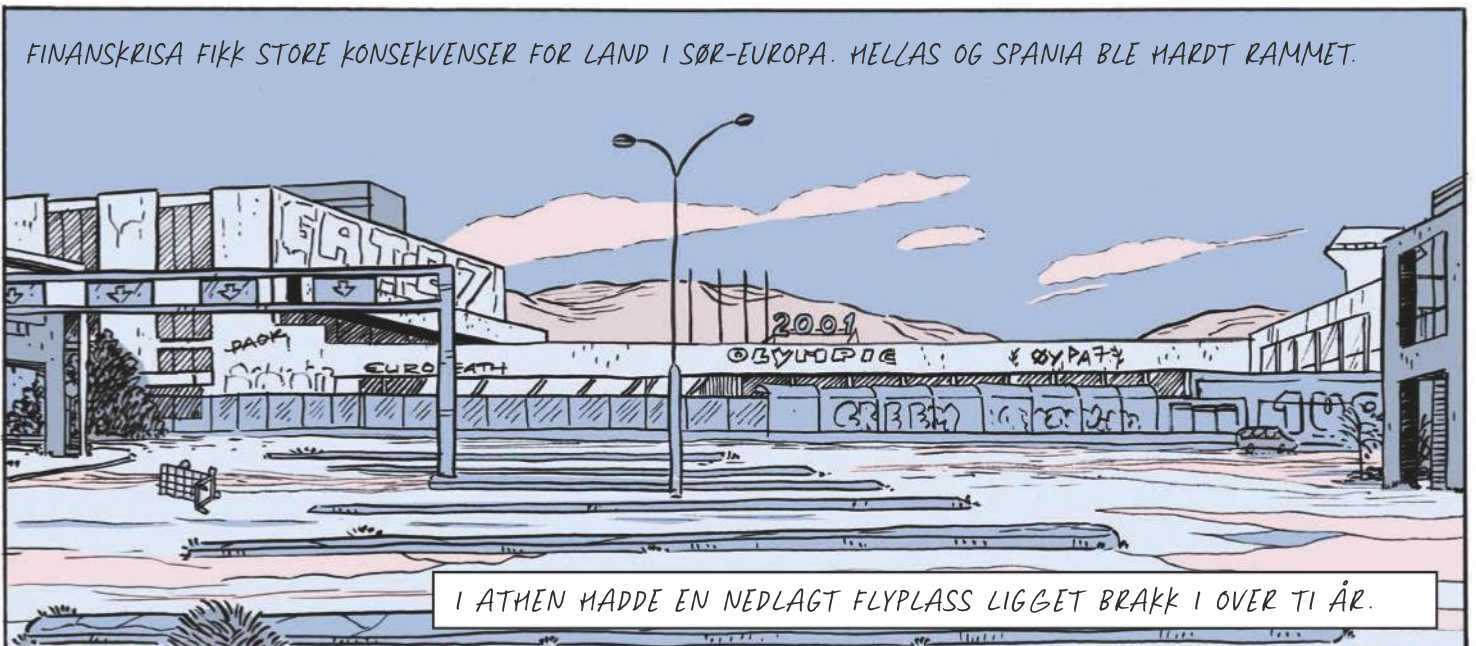
I TIÅRET ETTER FINANSKRISAS UTBRUDD HAR NABOLAGSHAGEN GJORT ET COMEBACK. KUTTTPOLITIKKEN HAR SKJÆRT KNIVEN OVER MANGE SÅRBARE SAMFUNN, OG ØKT ARBEIDSLEDIGHET BETYR ØKT ENSOMHET OG ISOLASJON.

KORONAPANDEMIEN HAR GJORT DISSE PROBLEMSTILLINGENE ENDA TYDELIGERE. DET ER LETT Å SE AT DETTE ER NOE SOM MÅ IMØTEKOMMES I ALLE LOKALSAMFUNN.

DERFOR HANDLER OFFENTLIG LANDBRUK IKKE BARE OM Å DYRKE GRØNNSAKER, MEN OM Å SKAPE MØTEPLESER OG AKTIVE NABOLAG.

FINANSKRISA FIKK STORE KONSEKVENSER FOR LAND I SØR-EUROPA. HELLAS OG SPANIA BLE HARDT RAMMET.

I ATHEN HADDE EN NEDLAGT FLYPLASS LIGGET BRAKK I OVER TI ÅR.

I PÅVENTE AV AT MYNDIGHETENE SKULLE SELGE TOMTEN BESTEMTE LOKALE INNBYGGERE SEG FOR Å BEGYNNE Å DYRKE VED DEN 2500M² STORE TOMTEN.

GRØNNSAKENE DE DYRKET BLE DISTRIBUTERT TIL ET STORT FRIVILLIGHETSNETTVERK SOM OPPSTOD I KJØLVANNET AV FINANSKRISA. HAGEGRUPPA FIKK HOLDE PÅ I ÅTTE ÅR FØR TOMTEN BLE KJØPT OPP AV UTENLANDSKE INVESTORER SOM EN DEL AV PRIVATISERINGEN I LANDET.

I SPANIA HAR OGSÅ URBANT LANDBRUK BLITT BRUKT TIL Å TA TILBAKE OFFENTLIG GRUNN. I SEVILLA LIGGER HUERTO DEL REY MORO - DEN MAURISKE KONGES HAGE.

SAMMEN MED DET FORLATTE HUSET FRA 1600-TALLET BLIR DEN 5000M² STORE HAGEN BRUKT AV LOKALBEFOLKNINGEN TIL Å UNDERVISE SKOLEBARN I MATDYR KING.

DET FINS OGSÅ MANGE EKSEMPLER PÅ HAGER HVOR INNTJENING ER ET AV FORMÅLENE. NÅR EN HAGE FØRST ER ETABLERT, KAN VEIEN FRA NON-PROFIT TIL KOMMERSIELL DRIFT VÆRE KORT.

EN GRUPPE MINORITETSKVINNER I ROTTERDAM MUNSE STARTET SALG AV URTER TIL LOKALE RESTURANTER OG KAFEER.

DISSE EKSEMPLENE SKILLER SEG UT GJENNOM SIN OPPFINNSOMHET. FORSKERE PÅ URBANT LANDBRUK HAR GÅTT SÅ LANGT SOM Å SI AT DE ER MED PÅ Å STAKE UT EN HELT NY RETNING FOR DYR KING I BYEN. VI SER EN OPPBLOMSTRING AV PROSJEKTER MED ØKT FOKUS PÅ SOSIALE PROBLEMSTILLINGER, KOLLEKTIV ORGANISERING OG SELVBERGING.

HER I LANDET ER PARSELLHAGEN ET VIKTIG SAMLINGSPUNKT I MANGE NABOLAG, MEN DEN HAR GJENNOM ÅRENE MISTET NOE AV SIN SOSIALE UTJEVNINGSFUNKSJON FRA 1900-TALLETS RODELØKKA.

DET SOSIALE ENGASJEMENTET VIL LIKEVEL ALLTID VÆRE TILSTEDE. MANGE PARSELLHAGER, SOM DENNE PÅ HOLMLIA, ER NATURLIGVIS BEVISST PÅ SITT ANSVAR OG ROLLE I NÆRMILJØET.

SKAL VI SE...

HER HAR VI ALT AV SLANGER OG HAGEREDSKAP TILGJENGELIG.

DET SKAL VÆRE LAVTERSSEL.

DE FLESTE HAR EN LITEN LUKESPADE SELV, OG KANSJE EN MAGESAKS.

MEN UTOVER DET, TRENGER DU IKKE NOE FOR Å KOMME IGANG HER.

DU KAN LEIE EN HEL ELLER EN HALV PARSELL.

DET ER VIKTIG AT VI SYNLIGGJØR DE LAVE KONTINGENTENE.

VI VIL HELLER HA LAV ÅRSAVGIFT ENN MASSE I OVERSKUDD.

SÅ LENGE VI HAR NOK TIL AT DET GÅR RUNDT, AT VI KAN SKIFTE UT UTSTYR NÅR DET RYKER.

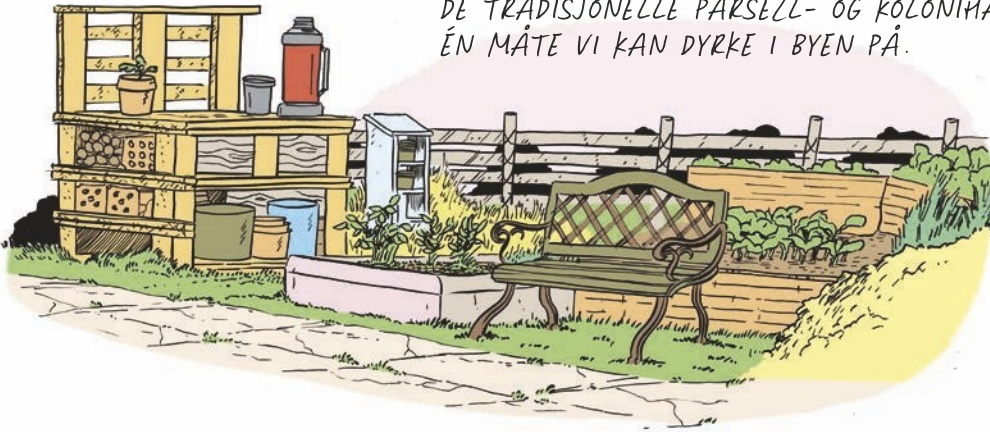

ALLE SKAL LIKSOM HA MULIGHETEN TIL Å VÆRE HER.

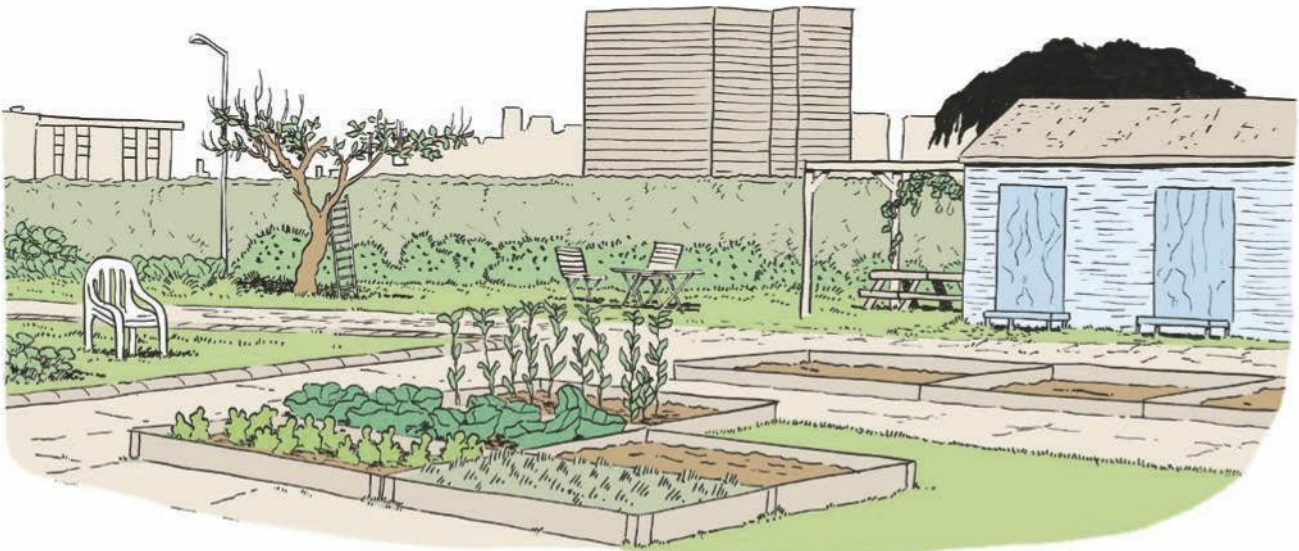

DA FÅR DU EN HAGE SOM GJENSPEILER NABOLAGET.

DE TRADISJONELLE PARSELL- OG KOLONIHAGENE VISER
ÉN MÅTE VI KAN DYRKE I BYEN PÅ.

I NORGE HAR IDÉEN OM LANDBRUK I BYEN
OFTE VÆRT BEGRENSET TIL DENNE MODELLEN.
DEN HAR GJERNE ET INDIVIDUELT FOKUS
HVOR DEN ENKELTE DYRKER
MAT TIL EGET BRUK.

SELV OM MANGE AV HAGENE ER FELLESSKAPSORIENTERT, STENGER PARSELLENS PRIVATE NATUR MANGE
MULIGHETER UTE.

HVORDAN KAN BYENS MANGFOLD FÅ OSS TIL Å TENKE ANNERLEDES
OM LANDBRUK OG STIMULERE YTTRE LIGERE NYTENKNING?

URBANT LANDBRUK HAR ET POLITISK OG SOSIALT POTENSIAL.

HVA SKJER DERSOM VI TAR DYRKINGEN UT AV DET PRIVATE ROMMET OG INN
I DET OFFENTLIGE? HVILKE FØLGER FÅR DET FOR LIVET I BYEN?

MANGE SOM GÅR FORBI HER, SPØR: KAN JEG GÅ INN HER?

OG JA, DET KAN DU.

PLASSEN HER ER ET TESTFELT FOR KONSEPTET "SPISELIG PARK".

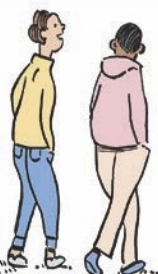
DET SIER ØYSTEIN H. RASMUSSEN, EN KOMMUNALT ANSATT BYBONDE PÅ LOSÆTER, EN PARK MIDT I OSLO SENTRUM.

DET ER ET SKRITT I RETNING AV AT MAN REELT SNAKKER OM HVA OFFENTLIGE ROM KAN BRUKES TIL.

BYBONDEN ÅPNER EN STOR SAMTALE HVOR DET FINS MANGE HENSYN Å TA. VÅR ANVENDELSE AV BYENS ROM ER STYRT AV SUBTILE OPPFATNINGER AV HVA SOM ER OFFENTLIG, PRIVAT, ELLER NOE MIDT I MELLOM. SKAL ET UR-BANT LANDBRUKSPROSJEKT VÆRE OFFENTLIG, MÅ UTFORMINGEN AV TOMTEN OPPFORDRE OMGIVELSENE TIL BRUK.

DETTE OPPLEVES I TILLEGG FORSKJELLIG FRA PERSON TIL PERSON.

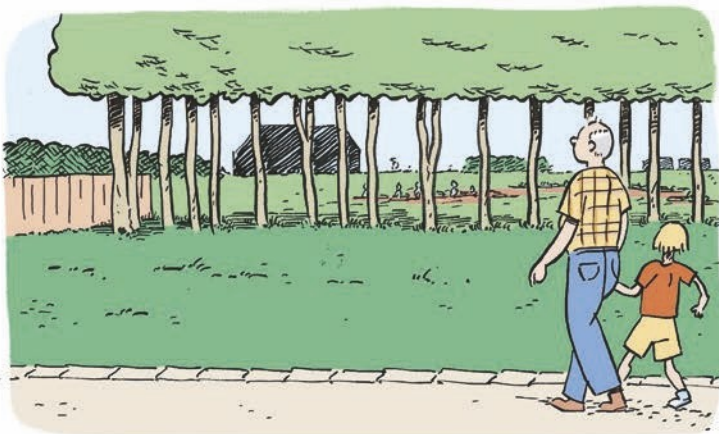

NOEN HOPPER OVER ET GJERDE OM DE MÅ, ANDRE TØR IKKE GÅ GJENNOM EN ULÅST PORT.

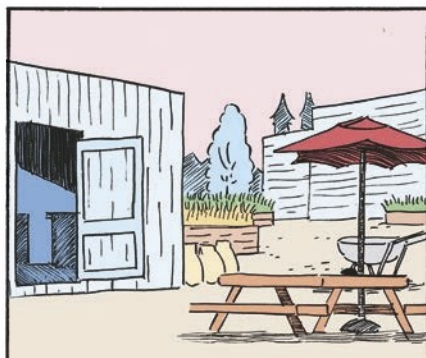
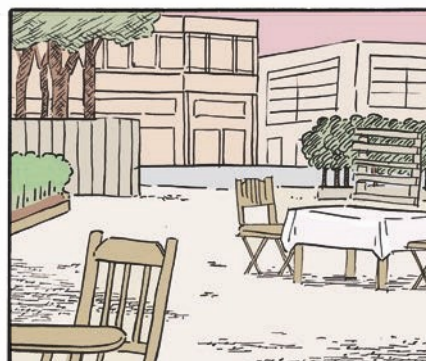
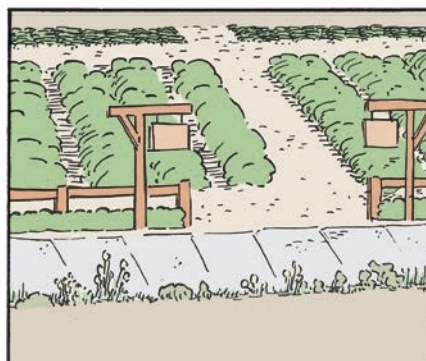
ET OFFENTLIG LANDBRUKSPROSJEKT ANGÅR FLERE ENN DETS AKTIVE DELTAKERE. DET ANGÅR HELE NABOLAGET, HELE BYEN.

LANDBRUK I EN AV BYENS PARKER ELLER PLESSER MÅ STIMULERE NABOER OG FORBIPASSERENDE TIL DELTAKELSE. MEN Plassen MÅ SAMTIDIG VÆRE TRYGG OG SKAPE FOKUS PÅ ARBEIDET STEDET ER MENT Å FASILITERE.

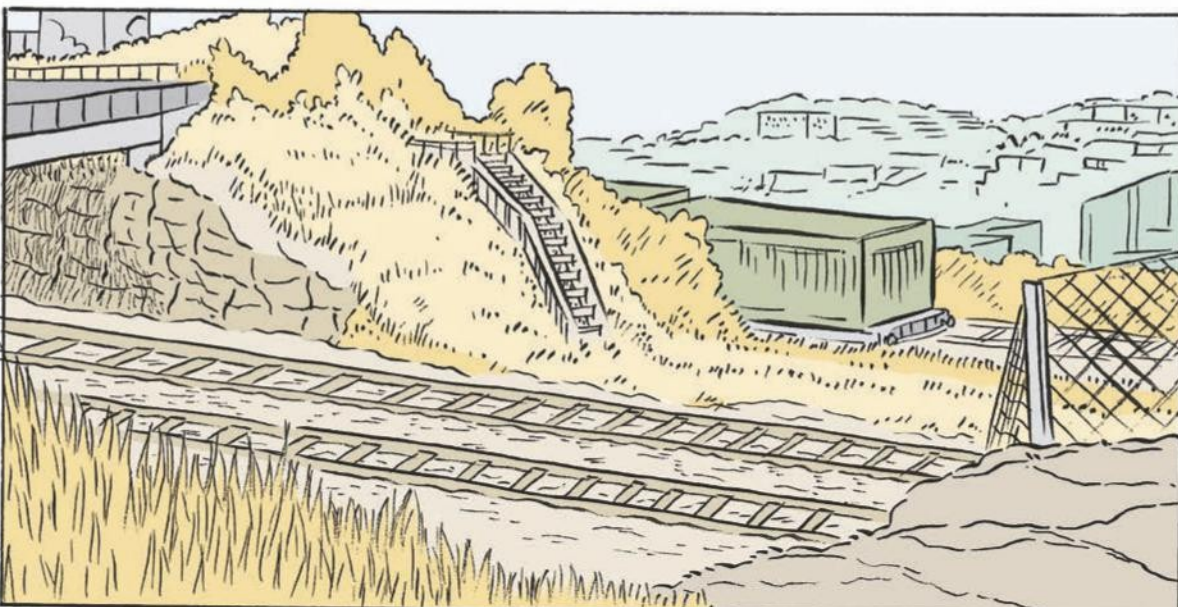
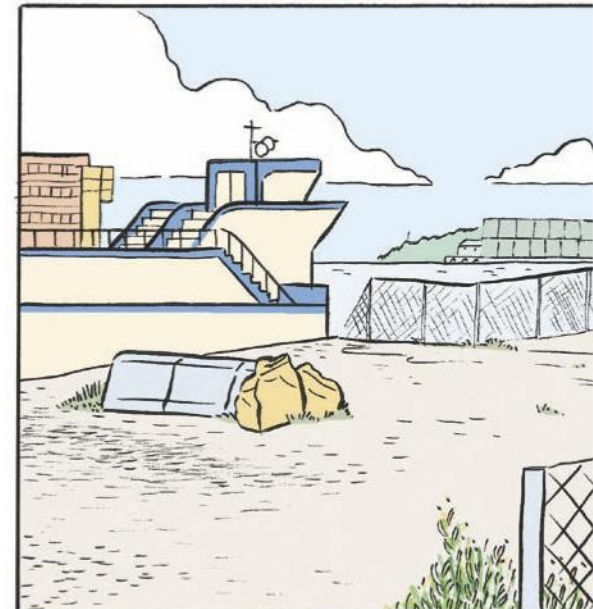
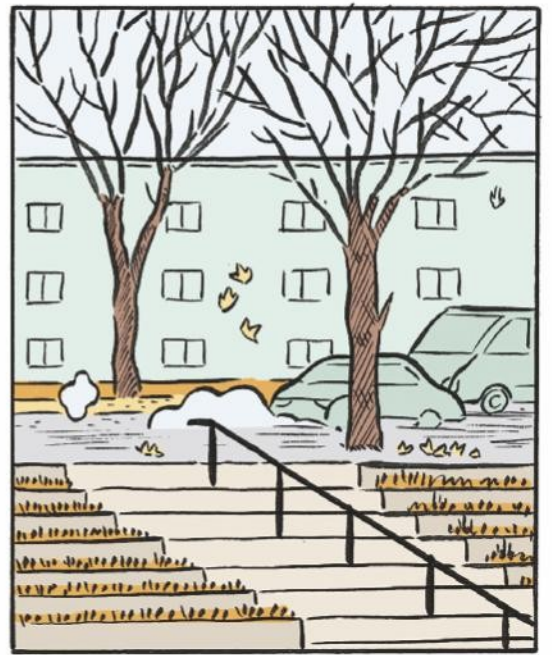

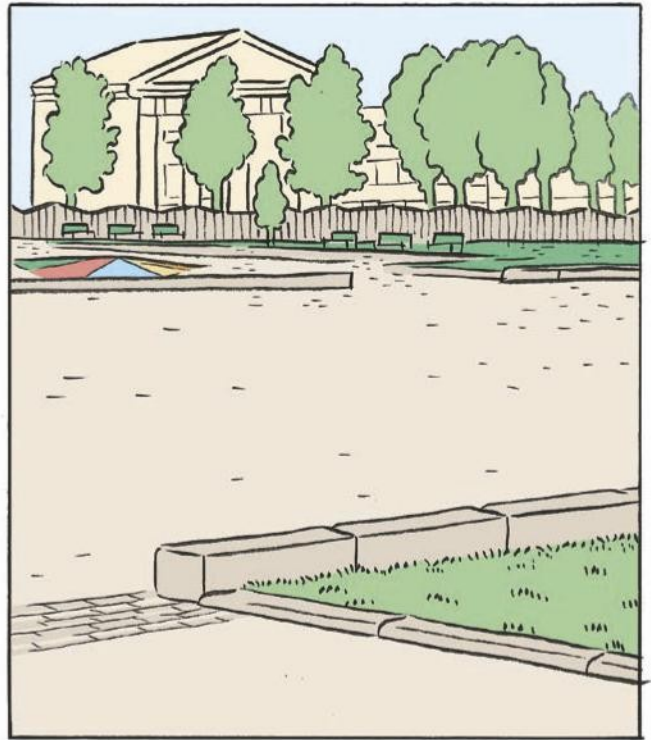
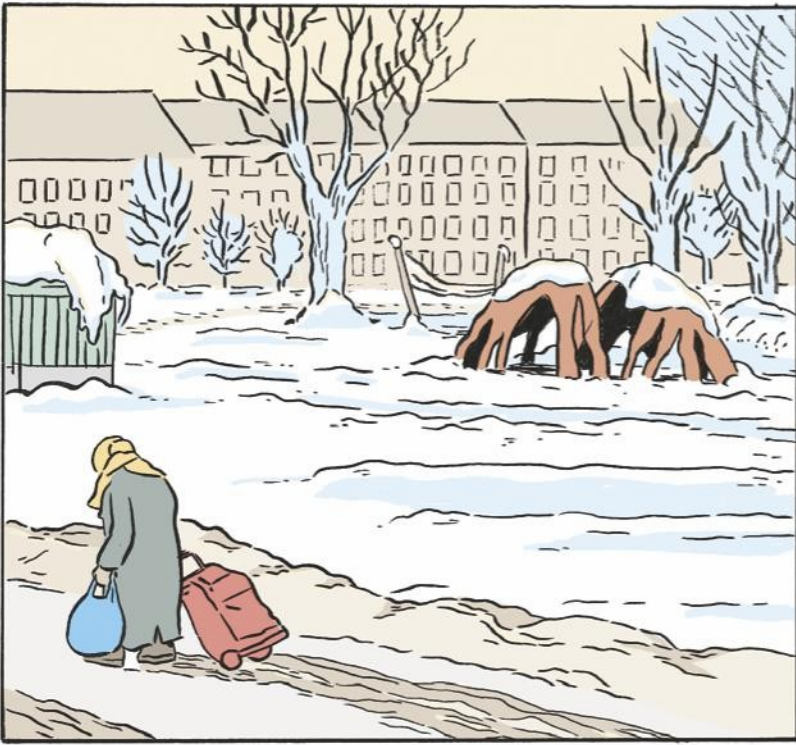
ET DYRKNINGSPROSJEKT KOMMUNISERER MYE OM GRENSER OG TERSKLER GJENNOM SIN UTFORMING.

MENS NOEN OMRÅDER KAN VÆRE TYDELIG OFFENTLIGE, KAN ANDRE FUNKSJONER RUNDT VÆRE MER LUKKET.

LOSÆTER ER ETABLERT I ET SÅKALT "OVERSKUDDSLANDSKAP" MELLOM EN TUNGT TRAFIKKERT VEI OG OSLOS NYUTVIKLEDE VANNKANT. HVILKE ANDRE MULIGHETER GIR BYEN OSS?

HVORDAN KAN STEDER SOM DETTE HJELPE OSS Å TENKE NYTT OM DYRKING I DET OFFENTLIGE ROM?